

tesisi uğrunda yaptıkları ulvî mücadeleleri, minnet ve şükranla anmakta ve duyulanmaktadır.

Bu yıl, şüphe yok ki, duygularımız ve düşüncelerimiz, kat kat fazla, vazifemiz de kat kat ağırdır.

Türk Milleti, karakterine ve ilerleme azmine tamamen uygun yeni bir Anayasa ile, ışıklı bir geleceğe yönelmiş bulunmaktadır.

1962 malî yılı bütçesi, bu yolun ilk bütçesi olmak özelliğini taşıyacak, maddî ve mânevî vasıflarıyla gelenekler kuracak, Devlet işlerinde, bilgili aksiyona, ölçülü iyimserliğe, açıklığa ve samimiyete mâkes olacaktır.

Sayın milletvekilleri;

Hükümetinizin, bu bütçe çalışmalarında, saydığım temel fikirlere ne derece önem verdiğini, Cumhuriyet Senatosunun ve Karma Bütçe Komisyonunun değerli incelemeleri, ortaya koymuş bulunmaktadır.

İçinde bulunduğumuz malî şartlar, müzmin iktisadî yetersizlik, ağırlaşmış olan istihsal ve istindam durumu göz önüne alınırsa, bütün programlara ve özellikle Devlet bütçesine, bu durumların gerektirdiği rasyonel bir iktisadî hüviyet vermenin, kesin bir zaruret olduğu anlaşılır.

İstikrar dışında, gerçek ve sürekli bir gelişme ve rasyonel bir iktisadî düzen tasavvur edilemeyeceği içindir ki, bütçemizin, arz ettiğimiz iktisadî hüviyeti ve dinamizm, malî muvazene icaplarıyla sınırlandırılmış bulunmaktadır.

Sayın Milletvekilleri;

İktisadî gelişmenin, ancak istikrar içinde gerçekleşebileceği hakkındaki görüşlerin, Büyük Millet Meclisi ve Türk umumi efkârı tarafından, devamlı surette desteklendiğini görmek, Hükümetiniz için büyük bir kuvvet ve cesaret kaynağıdır.

Hâtıralarımızı, istikrar prensibinin rağbet görmediği zamanlara kadar götürecektir olursak, bilhassa bu şart gözetilmediği için, ne büyük imkân ve fırsatların heba edildiğini, hedefe ulaşamamanın yarattığı acı hayal kırıklığı yetmemiş gibi, hepsi birbirinden ağır, çeşitli ıstırap ve ihtilâtlarla da uğraşmak mecburiyetinde kaldığımızı, sayısız misalleriyle görürüz. Belirli iktisadî hedeflere yönelmemiş, araların-

da irtibat ve ahenk kurulmamış, hesaba kitaba dayanmayan birçok yatırım projesinin, yatırım veya yüzüstü kalmış olması, ağır borçlar altına girmemiz, Devlet itibarının ve para değerinin sarsılması, ticaretimizin gerilemesi, bu misallerin başlıcalarını teşkil etmektedir.

Aşırı bir iyimserlik ve sevinç içinde girilen yatırım teşebbüslerinin, bir müddet sonra, ne ağır güçlüklerle karşılaştığını ve sonunda, ne üzücü kararlar konusunu olduğunu daima hatırlamalıyız.

İnkılâp Hükümeti, vazife başına geldiği zaman, teşebbüs olunmuş, fakat tamamlanmamış, tamamlanmadığı gibi, iç ve dış finansmanı da teminat altına alınmamış, 1 153 adedi İktisadî Devlet Teşekkül ve teşebbüslerine, 210 adedi belediyelere, özel idarelere ve diğer müesseselere, 3 602 adedi de genel bütçeye dâhil dairelerle katma bütçeli idarelere aid olmak üzere, irili ufaklı, ceman, 4 965 proje vardı.

Ya devam imkânı veya kaderlerini tâyin edecek bir karar bekleyen ve 3 milyar 940 milyon liranın yatırılmış olduğu bu 4 965 projenin ikmali için, 5 milyon 200 milyon lirası döviz olmak üzere, tam 15 milyar 200 milyon liraya ihtiyaç vardı.

Böyle bir finansman imkânının temini elbette ki, kelimenin tam mânasıyla muhal idi.

Bu sonucu hazırlayan ve işi bu raddeye getiren âmillerden biri, teşebbüslerin finansman cephesini de kapsayan umumi bir plân ve program fikrinden mahrumiyet ise, diğeri de, bozulan malî istikrar ve muvazaneyi, yeniden tesis etmekte kaybedilmiş olan zamanlardır.

Bu devrede, mütemadiyen yükselen fiyat seviyesi, daralan iç ve dış finansman kaynakları ve sarsılan malî itibar, yapılmış olan yatırımların tamamlanacağı günü, bir serap gibi uzaklaştırıp durmuştur.

Plâna dayanmayan ve gıdasını enflasyondan alan bu yatırım politikasında verimsizliğin ve hayal kırıklığının belirli bir tezahürünü de tarım alanında görmekteyiz.

Memleket nüfusunun % 72 sinin tarım alanında çalışmasına, millî gelirin % 42 ile % 47 si arasında değişen büyük bir kısmının bu alandan doğmasına rağmen, Türk milletini, yiyeceği günlük ekmeği için lüzumlu buğdayı, harıçten gördüğü yardım suretiyle yaptığı itha-